

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

v. 24. 35.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

QVÆSTIO I.

An non possint bona loqui mali?

§.1. Progenies viperarum venenatâ linguâ semper sibilat; malus mala loquitur, Bona loqui non potest, si naturæ suæ consentaneè loquatur. Potest loqui pia, fortia, plena salutis, verum non ex animo illa procedunt, verba illa laborum sunt, non cordis. De Pharisæorum calumniis agit, quos plenos odio, ira, inuidia, contentione, auaritia, suspitionibus, non mirum erat mala de Christo loqui, hoc erat ex propriis loqui.

Malus ex
prauitate
sua mala
loquitur.

Annis mille iam peractis

Nulla fides est in pactis

Met in ore, verba lactis

Fet in corde, fraus in factis.

§.2. Thesaurus bonus est, animus sanctus, virtutis præditus. Thesaurus malus animus impius. Alius thesaurus non profertur, nisi qui reconditus est, aut si alius; facatus ille, & adulterinus est. Si vera sunt bona quæ proferuntur, non ex eo thesauro, sed aliunde procedunt. Thesaurus bonus, bonæ cogitationes: malus, malæ. Non fuit Bezæ causa, cur mutaret, & pro potestis, poneret possitis. In Græco enim eadem mutatio faciendâ f. i. s. s. e. Alludit ad verba Ieremiæ 13. 23. Si mutare potest æthiops pellem suam, aut Pardus varietates suas: & vos poteritis benefacere, cum diligeritis malum.

Thesaurus autem in bonam & malam partem accipitur, hinc prove bio dictum est, *ἢ καὶ ἐκ τοῦ κακοῦ*, Thesaurus carbonis: Ex redundantia, & ex duplici, os loquitur; quamvis autem aliquando dissentiant animis & lingua, horum tamen ea erat malitia, ut bonum de Christo loqui non possent, & si forte id facere viderentur, simulate blandiebantur ut nocerent.

Thesaurus
duplex.

Basilii Reg. breu. interrog. 28. Animi vitia non omnia manifesta omnibus sunt, ne ipsi quidem illi, in quo insunt, ut & in corpore. Ut igitur in corporibus, qui harum rerum periti sunt, signa habent quædam occultorum, & illius ipsius, in quibus illi insunt, sensum fallentium morborum: sic similiter in animo etiam, esto qui peccat, is morbum suum ipse non agnoscat, credere tamen Domino debet, qui & ipsi & ceteris similibus affirmavit, malum hominem de malo thesauro suo, corde videlicet, proferre mala. Etenim qui malus est, is bonum aliquod dictum, factumve sepe numero, etiam si conetur simulare, proferre non potest. Bonus autem ut malum aliquod simulet, hoc vero prorsus fieri non potest. Providentes enim bona, inquit, non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Loquitur de utrisque secundum suam animorum dispositionem agentibus.

VERSUS 36.

Dico autem vobis, quoniam omne verbum ociosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii.

QVÆSTIO I.

An de omni verbo ocioso ratio reddenda?

§.1. Connexio est facilis. Etenim cum magnates insito superbiæ vitio, facile de pauperibus male contempnuntque loquantur, nec id in censu peccatorum computant; Eos enim populi fæces, filios terræ, securas arbitrantur, famam eorum nullius æstimant, ostendere voluit peccati illius magnitudinem. Si enim de omni verbo ocioso reddenda est ratio, quanto magis de malitioso, noxio, detrectato-

Occasio do-
ctrinæ de
verbo ocio-
so.

VERSUS 34. 35.

Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cum sitis mali, ex abundantia enim cordis os loquitur? Bonus homo de bono thesauro profert bona, & malus homo de malo thesauro profert mala.

habent in seipsis substantiam, sed quia Deus omnia qua condidit, gradibus suis condidit, generibusque distinxit, celestia & terrena immortalia atque mortalia, & omnia bona in suo genere condidit: animam habentem liberum arbitrium, sub seipso & supra cetera collocavit: ut si serviret superiori, dominaretur inferiori; si autem offenderet superiorem, penam ex inferiori sentiret. Hoc ergo Dominus dicens aut facite illud, aut facite illud: ostendit esse in potestate, quid facerent, ipse securus & certus in se tanquam Deus. Et quia si bonum eligerent, præmium eius acciperent, si malum eligerent, penam eius sentirent: semper autem ille iustus est aut remunerator aut damnator. Audi ergo iam quemadmodum Manichæus ipse tam perniciosus in superbus, ut aliam introducere naturam, se aequali Deo faceret, dum ad seipsum deponeret, confessus sit tamen esse liberum arbitrium: in thesauro vestro cui tale nomen ad decipiendos homines indidistis, certe sic loquitur, quod & tu ipse cognoscis. Hi vero qui negligentia sua à labe prædictorum spirituum purgari se minime permisissent, & mandatis divinis ex integro parum obtemperaverint, legemque sibi à Deo liberatore datam plenius servare noluerint, neque ut decebat se gubernaverint, &c. Vides in his verbis confirmatum esse, etiam à nesciente quid loqueretur liberum arbitrium. Qui enim servare legem non vult, in potestate eius est, si velit. Non enim dixit non potuerint, sed noluerint: hoc certe quod nolunt servare legem, non à gente tenebrarum coguntur: si enim coguntur, non nolunt, sed non possunt: Si autem nolunt, non vtiq; coguntur ut non faciant, sed voluntate sua nolunt. Hoc ergo quod in eorum voluntate est ut nolint, peccatum est certe sine aliqua necessitate gentis tenebrarum. Hoc agnosce esse peccatum sine necessitate gentis tenebrarum. Et inde vides unde veniant omnes culpe, unde merita culparum, unde distributiones penarum.

§.3. Quod tanquam diuinum responsum nostris scælaris merito considerandum damus, & sane aliqui eorum recte considerarunt, ut videre est in Arminto ad articulos sibi impositos. Fæde deprauavit Melancthon locum illum. [Quoad hic visimus, duplices arbores sumus, semper & dum caro est, sunt re-liquæ peccati, sed fructus mali non imputantur bonis, eo quod credunt in Christum. Affectum tam potest mutare homo quam vulpes pellem. Breuiter secundum naturam suam non potest homo nisi malum.]

Respondeo: si duplices arbores, bonæ igitur & malæ, seu partim bonæ partim malæ. Igitur & fructus aliqui boni, alii mali. Si enim fructus tantum malus, arboretur tantum mala. Ex fructu enim semper malo, non potest arbor iudicari bona. Deinde quam exual, quam pudendum illud profanis cordibus inscriptum. Fructus malos non imputari bonis, eo quod credunt in Christum. Hoc est, nullum flagitium in eo puniri, qui credit in Christum. Tercio, Non ita natura corrupta est, ut nihil possit, nisi malum; Virtutes morales multorum infidelium, etsi Deo gratæ non fuerint, non tamen damnabiles censendæ sunt. Nam certe ratio & quidem appetitus, seu naturalis inclinatio ad iustum, & honestum, à Deo est, ideo bona & actiones inde procedentes honestæ.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.

Arbores
nisi malæ,
seu partim
bonæ partim
malæ.

Fructus
aliqui boni,
alii mali.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.

Fructus
aliqui boni,
alii mali.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.

Fructus
aliqui boni,
alii mali.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.

Fructus
aliqui boni,
alii mali.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.

Fructus
aliqui boni,
alii mali.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.

Fructus
aliqui boni,
alii mali.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.

Fructus
aliqui boni,
alii mali.

Non omnia
sunt peccata,
quæ a-
gunt mali.